

Fællesskaber for tidligere hjemløse

BEST PRACTICE

Udgiver:

Landsforeningen af Væresteder
Karetmagervej 11, 1.
7000 Fredericia
Tlf. 7592 4000
www.vaeresteder.dk

Oplag:

500

Redaktion og tekst:

Vinuja Vignarajah og Maria Lykkegaard Jensen
Projektmedarbejdere, Landsforeningen af
Væresteder

Grafisk produktion:

PR Offset

Fotos:

Ulrik Jantzen

ISBN:

978-87-992812-0-6

Indhold

FORORD	4
INTRODUKTION	6
PROJEKTETS FORMÅL, FORLØB OG METODE	8
BEST PRACTICE	14
Strategiske samarbejder om værestedernes rolle og potentiale	16
Etablering af tværgående samarbejdsgruppe	17
Ledelsesopbakning og forankring	18
Fælles forståelse og vidensdeling om værestederne	19
Initiativer, der fremmer brugen af værestederne	20
Synlighed og kommunikation	21
Følgeskab og relationsarbejde	22
Den gode velkomst	23
Fællesskabende aktiviteter på værestederne	24
Trygge rammer uden barrierer	25
Det fællesskabende tredje	27
Aktiviteter på og udenfor værestedet	28
AFRUNDING	29
LITTERATURLISTE	30

Forord

"Fællesskaber for tidligere hjemløse" er et vigtigt projekt. Det er det, fordi det kan være med til at øge muligheden for, at tidligere hjemløse fastholder en tilværelse i egen bolig.

Overgangen til egen bolig efter hjemløshed kan være forbundet med ensomhed, isolation, utryghed og en stor risiko for at søge tilbage til det velkendte hjemløshedsmiljø. Netop her kan værestedernes fællesskaber spille en afgørende positiv rolle.

Det sidste år har en række kommuner, kommunale væresteder og Landsforeningen af Væresteder samarbejdet om at udvikle og afprøve, hvordan man kan inddrage og styrke værestedernes rolle og potentiale i den samlede indsats for tidligere hjemløse.

Projektet har bidraget til, at mange tidligere hjemløse har deltaget i aktiviteter på væresteder, og det har klart demonstreret, at potentialet er der. Samtidig har det udmøntet sig i en værdifuld viden om, hvordan det kan gribes an i praksis.

Arbejdet har resulteret i ni best practices opdelt i tre kategorier, der beskrives i denne rapport, og som omhandler følgende:

- Strategiske samarbejder om værestedernes rolle og potentiale
- Initiativer, der fremmer brugen af værestederne
- Fællesskabende aktiviteter på værestederne

Vi håber, at rapporten kan inspirere kommuner, væresteder og samarbejdspartnere over hele landet til at se – og bruge – værestedernes store, men ofte uudnyttede, rolle og potentiale som en central del af den samlede indsats for tidligere hjemløse borgere.

Der skal lyde en stor tak til ledere og medarbejdere fra Kolding, Haderslev, Næstved, Svendborg og Helsingør Kommune for engagement, åbenhed og stærkt samarbejde gennem hele projektet.

Landsforeningen af Væresteder

Introduktion

Når en borger flytter i egen bolig efter en periode med hjemløshed, starter en ny hverdag. For at fremme trivsel og forhindre tilbagefald til hjemløshed er det vigtigt at støtte borgeren i at finde sig til rette – både praktisk, mentalt og socialt.

Social- og Boligstyrelsen har udarbejdet en række nationale retningslinjer for indsatsen mod hjemløshed, som skal give kommuner, boformer og andre aktører på hjemløseområdet en fælles retning i indsatsen mod hjemløshed. Retningslinjerne bygger på Housing First-tilgangen. Her tilbydes borgeren som det første en bolig, hvorefter der gennem social støtte og tværgående samarbejde arbejdes med andre indsatser, der skal få borgeren til at trives i den nye boligsituation. Housing First-tilgangen fordrer derfor et tæt tværgående samarbejde mellem relevante aktører både i og uden for kommunen¹. Projekt "Fællesskaber for tidligere hjemløse" er finansieret af Social- og Boligstyrelsen og tager udgangspunkt i de nationale retningslinjer.

Projektet har gennemført aktiviteter for over 300 tidligere hjemløse på væresteder i fem kommuner og har opsamlet værdifuld viden om, hvad der virker, og hvad der skal til for at skabe

kontakt og fællesskaber. Det bidrager med nye erfaringer, perspektiver og frem for alt en række best practices, til at styrke værestedernes rolle og potentiale i arbejdet med tidligere hjemløse.

Projektet fokuserer på kommunale væresteders rolle og potentiale, men erfaringerne og pointerne kan også anvendes på selvejende væresteder og lignende tilbud.

I projektet tages der udgangspunkt i VIVE's definition af hjemløshed som den situation, den tidligere hjemløse før har befundet sig i:

*"Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat."*²

Hjemløsheden kan være i en kortere eller længere periode, og kan være foregået for nyligt eller for længere tid siden.

Værestedernes potentiale

Væresteder er en væsentlig aktør i arbejdet med at skabe netværk og derved fremme trivsel for tidligere hjemløse, samt i arbejdet med at forhindre, at tidligere hjemløse vender tilbage til hjemløshed³.

Værestedet er et rummeligt frirum og et helle for mennesker, der har det svært i livet eller søger socialt samvær. Her bliver mennesker mødt med åbenhed og fordomsfrihed, og de bliver mødt som det menneske, de er. Som borger i en udsat position kan man her indgå i fællesskaber og opbygge sociale relationer med ligesindede. Værestedernes tilbud og aktiviteter giver ligeledes mulighed for personlig udvikling samt hjælp til hverdagens gøremål⁴.

Fællesskaber er vigtige for alle mennesker. For tidligere hjemløse kan fællesskaber have en særlig betydning. Fællesskaber kan være med til at forebygge tilbagefald til hjemløsheden, mindske ensomhed samt give noget at stå op til og være en del af, så hverdagen i boligen kan blive meningsfuld.

Når tidligere hjemløse skal indgå i fællesskaber både på og uden for værestedet, kan der være en række barrierer, som kan hindre deltagelse. Det kan være sociale, psykiske, fysiske og økonomiske barrierer.

For at imødekomme barriererne bedst muligt og hjælpe den enkelte borger, er det nødvendigt at arbejde helhedsorienteret og tværgående. Den enkelte tidligere hjemløse kan have komplekse og tværgående problemstillinger, som kan have betydning for lysten og overskuddet til at indgå i sociale fællesskaber og aktiviteter⁵. Dette er væsentligt at have for øje i arbejdet med tidligere hjemløse.

Forud for projekt *"Fællesskaber for tidligere hjemløse"* har vi i Landsforeningen af Væresteder udarbejdet en kortlægning om værestedernes rammer og vilkår, faglige kvalitet og hvilke aktører, de samarbejder med på hjemløseområdet. Af den fremgår det, at fællesskaber og aktiviteter på værestederne kan spille en vigtig rolle i arbejdet med at fremme trivsel og forebygge tilbagefald til hjemløshed, og at værestederne bør inddrages i den kommunale hjemløseindsats⁶.

Værestederne har altså et stort potentiale til at inkludere flere tidligere hjemløse i fællesskaber.

1. Social- og Boligstyrelsen, 2020

2. Benjaminsen, L., 2024, s. 108

3. Social- og Boligstyrelsen, 2020

4. Landsforeningen af Væresteder & Public Futures, 2025

5. Ibsen, J.T, Grønfeldt, S.T. & Rosenberg, A. W., 2024

6. Brus, C., Linder, C. & Jensen, M. Ø., 2024

Projektets formål, forløb og metode

Formål

Projekt *"Fællesskaber for tidligere hjemløse"* har til formål at styrke værestedernes rolle og potentiale i den samlede indsats for at få tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber.

Formålet forfølges ved at etablere samarbejdsinitiativer mellem kommunale aktører på socialområdet og gennemføre en række konkrete aktiviteter på værestederne. På den baggrund er der identificeret en række best practices i den samlede indsats for at få tidligere hjemløse med i lokale fællesskaber.

Forløb og metode

Projektet har været bygget op omkring tre indsatsgrene: tværgående samarbejde, plug-and-play aktiviteter og buddy-ordning. Fem kommuner har været med fra projektets start i januar 2025: Kolding, Haderslev, Næstved, Svendborg og Helsingør Kommune. I hver kommune har der været tilknyttet et kommunalt værested som samarbejdsværested i projektet.

Kolding, Haderslev og Næstved Kommune deltog i alle tre indsatsgrene og blev kaldt testkommuner. Svendborg og Helsingør Kommune deltog kun i én af indsatsgrenene, som var plug-and-play aktiviteter, og blev kaldt kontrolkommuner. Dette valg af undersøgelsesdesign skyldes, at der fra projektets start var et ønske om at undersøge, hvorvidt tværgående samarbejde og buddy-ordningen påvirkede antallet af deltagere til plug-and-play aktiviteterne.

Indsatsgrenene er uddybet i de følgende afsnit.

Tabel 1: Oversigt over indsatsgrene for hver kommune

Kommuner	Kolding	Haderslev	Næstved	Svendborg	Helsingør
Tværgående samarbejds-møder	6	6	6	0	0
Plug-and-play aktiviteter	8 aktiviteter: Bob og bordcurling Byvandring Banko på forsorgshjem Grafitti Gåtur Havespil Bål Fisketur	8 aktiviteter: Bob og bordcurling Byvandring Banko på forsorgshjem Disc Golf Fisketur Havespil Horsens Statsfængsel Musik og fællesspisning	8 aktiviteter: Bob og bordcurling Byvandring Banko på forsorgshjem Gerlev Legepark Havespil Disc golf Minigolf Skovtårnet	8 aktiviteter: Bob og bordcurling Byvandring Banko Minigolf Fiskekutter Havespil Randers Regnskov Graffiti	8 aktiviteter: Bob og bordcurling Byvandring Banko Minigolf Fiskekutter Havespil Øresundsakvariet Tunsafari
Buddy-kursus	3- timers buddy-kursus på værestedet	3- timers buddy-kursus på værestedet	3- timers buddy-kursus på værestedet	Intet kursus	Intet kursus

TVÆRGÅENDE SAMARBEJDE

Målet med indsatsgrenen har været at styrke det tværgående samarbejde mellem kommune, væresteder og andre relevante aktører for at øge kendskabet til hinanden, forbedre koordineringen og fremme vidensdeling. Dette for at styrke værestedernes rolle og potentiale i den samlede indsats for at få tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber.

Forud for projektstart fik kommunale ledere inden for socialområdet fra testkommunerne Kolding, Haderslev og Næstved til opgave at etablere en tværgående samarbejdsgruppe. Det blev anbefalet at etablere en samarbejdsgruppe med medarbejdere fra det kommunale værested, øvrige medarbejdere fra socialområdet i kommunen, herberger, forsorgshjem og boligorganisationer.

De etablerede samarbejdsgrupper endte med at involvere medarbejdere fra de kommunale væresteder, kommunale ledere og øvrige kommunale medarbejdere fra socialområdet herunder medarbejdere fra forsorgshjem, § 85-, § 85 a- og

§ 99-indsatser, myndighed og koordinerende medarbejdere. De øvrige kommunale medarbejdere i samarbejdsgruppen kaldes nøglemedarbejdere i denne rapport.

Der blev afholdt seks samarbejds møder i hver af de ovenstående kommuner i løbet af projektåret. Deltagerne i samarbejdsgruppen lærte hinanden bedre at kende, fik en bedre forståelse for hinandens arbejdsopgaver og bedre mulighed for at koordinere projektets indsatser på tværs.

Foruden de seks samarbejds møder var kommunerne samlet to gange på tværs til netværksmøder. Første netværksmøde havde til formål at give konkrete værktøjer til at overkomme barrierer for tværgående samarbejde og skabe stærke relationer. De tre testkommuner deltog til denne dag. Andet netværksmøde havde til formål at udveksle erfaringer fra projektet, styrke den fælles forståelse for samarbejde på tværs og kvalificere best practices for projektet. Både test- og kontrolkommuner deltog til denne dag.

PLUG-AND-PLAY AKTIVITETER

Målet med denne indsatsgren var, for testkommunerne Kolding, Haderslev og Næstved, at omsætte det tværgående samarbejde til praksis og afprøve, om et styrket samarbejde mellem relevante aktører kunne styrke værestedernes rolle og potentiale for at få flere tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber.

I kontrolkommunerne Svendborg og Helsingør blev plug-and-play aktiviteterne også gennemført, men her uden den tværgående samarbejdsindsats og buddy-ordning.

Sammen med værestedet i hver kommune blev der afholdt otte plug-and-play aktiviteter. Plug-and-play aktiviteter er aktiviteter, der er lette at gå til og ikke kræver meget forberedelse. Aktiviteterne har været for nuværende brugere af værestedet såvel som for nye brugere.

Det har været forskelligt fra værested til værested, hvilke aktiviteter der blev afholdt (se tabel 1). Til udarbejdelsen af plug-and-play aktiviteter blev værestedsmedarbejdere, nøglemedarbejdere samt tidligere hjemløse, der ikke var en del af et værested, inddraget med perspektiver og idéer.

Plug-and-play aktiviteterne blev tilpasset det enkelte væresteds ønsker og behov, og ramte et

bredt interessefelt. Der var fokus på, at det skulle være nemt, overskueligt og let tilgængeligt at deltage i aktiviteterne.

Derudover var der fokus på at skabe synlighed, struktur og genkendelighed i formidlingen om aktiviteterne, da det havde betydning for at tiltrække tidligere hjemløse. Der blev lavet plakater for alle aktiviteter, som blev sendt ud til værestedsmedarbejdere og nøglemedarbejdere i kommunerne. Disse medarbejdere videresendte plakaterne til relevante aktører.

Sammen med værestederne i hver kommune blev der samlet afholdt 40 plug-and-play aktiviteter. Til aktiviteterne deltog samlet 675 deltagere, hvoraf 205 ikke tidligere havde deltaget i værestedets fællesskabende aktiviteter. Det udgør en tredjedel af deltagerne. Samlet havde 341 af deltagerne tidligere stået uden fast bolig. Det udgør halvdelen af deltagerne (se tabel 2).

Både antallet af deltagere til aktiviteterne, deltagere der ikke tidligere har deltaget i værestedets fællesskabende aktiviteter, og deltagere der tidligere har stået uden fast bolig, var omtrent det samme på tværs af testkommunerne og kontrolkommunerne.

Tabel 2: Fordelingen af deltagere til de 40 plug-and-play aktiviteter

Beskrivelse	Antal
Hvor mange personer deltog i dagens aktivitet?	675
Hvor mange af dagens deltagere har IKKE tidligere deltaget i værestedets fællesskabende aktiviteter?	205
Hvor mange af dagens deltagere har tidligere stået uden fast bolig?	341

Det kan skyldes flere forhold f.eks. værestedernes og kommunernes forskellige organisering og værestedsmedarbejdernes forskellige tilgang til at skabe netværk i kontrolkommunerne.

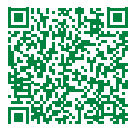
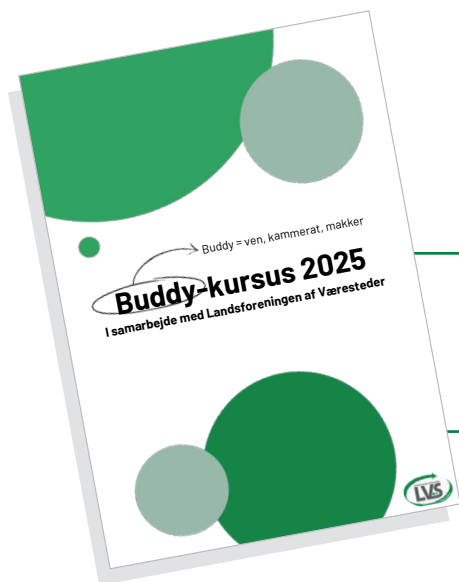
Samtidig blev det pointeret i projektet, at etableringen af det tværgående samarbejde og buddy-ordningen kan tage tid, og at effekten af arbejdet derfor først vil blive synlig på sigt. Værestedsmedarbejdere og nøglemedarbejdere fra testkommunerne påpeger, at der er skabt nye, bæredygtige samarbejder igennem projektet, som på sigt kan få flere tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber på værestederne.

Værestedsmedarbejdere fra både test- og kontrolkommuner påpeger yderligere, at der gennem projektet er kommet flere tidligere hjemløse med i aktiviteterne på værestederne.

BUDDY-ORDNING, DER BIDRAGER TIL DEN GODE VELKOMST

Målet med indsatsgrenen var, at nye brugere mødte ligesindede på værestedet og blev taget godt imod med en god velkomst. En varm og imødekommende modtagelse kan nemlig være afgørende for, at nye brugere har lyst til at vende tilbage og deltage i aktiviteter.

I testkommunerne Kolding, Haderslev og Næstved blev der etableret en buddy-ordning, der skulle være med til at bidrage til den gode velkomst. På hvert værested deltog 1–5 nuværende brugere i et 3-timers kursus for at blive buddy. Værestedsmedarbejderne var med til at definere buddy-opgaverne, som varierede mellem testkommunerne. Opgaverne omfattede blandt andet at tage godt imod nye brugere, fortælle om værestedet gennem fællesspisning på forsorgshjem og facilitere aktiviteter i samarbejde med værestedsmedarbejderne.

Forside, materiale til buddy-kursus

Se materialet på Landsforeningen af Væresteders hjemmeside under menupunktet:

Metoder > Fællesskaber for tidligere hjemløse ...

DATAINDSAMLING

Igennem projektet blev der løbende indsamlet data.

Der blev indsamlet viden fra samarbejds- og netværksmøder hvor erfaringer, udfordringer og udviklingsmuligheder blev drøftet. Undervejs blev der gennemført midtvejsevaluering med testkommunerne for at justere indsatsen og styrke det tværfaglige samarbejde. Ved projektets afslutning blev der desuden gennemført kvalitative interviews med repræsentanter fra kommunerne, tidligere hjemløse der deltog i plug-and-play aktiviteterne, og buddies, for at få et nuanceret billede af, hvordan indsatserne virkede i praksis.

Efter hver plug-and-play aktivitet udfyldte værestedsmedarbejderne en logbog med en opgørelse af samlet antal deltagere, antal deltagere, der ikke tidligere har deltaget i værestedets fællesskabende aktiviteter og antal deltagere, der var tidligere hjemløse.

For at undgå, at deltagerne ved hver aktivitet skulle gøre rede for deres status mht. om de tidligere havde deltaget i værestedets fællesskabende aktivitet, om de tidligere havde stået uden fast bolig m.v., var det værestedsmedarbejderens opgave at give et erfaringsbaseret skøn på det.

Efter aktiviteterne blev der udført en deltager-evaluering, hvor deltagerne skulle svare på, hvor de havde hørt om aktiviteten, og om de havde lyst til at deltage i en lignende aktivitet på værestedet igen.

Hvor har du hørt om dagens aktivitet?

Sæt et kryds.
Du må gerne sætte mere end ét.

Bostætte, gadesygplejerske, opsøgende medarbejder eller lignende

Ven eller bekendt

Værestedet

Sociale medier

Andet

Uddrag fra deltagerevaluering

Se materialet på Landsforeningen af Væresteders hjemmeside under menupunktet:

Metoder > Fællesskaber for tidligere hjemløse ...

Best practice

Best practice er de bedste erfaringer, metoder og tilgange, som kan udledes fra et samlet datasæt. Den data, der er indsamlet i dette projekt, er blevet gennemarbejdet og samlet i ni best practices, opdelt i tre kategorier, i arbejdet med at styrke værestedernes rolle og potentiale i den samlede indsats for at få tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber.

Når væresteder og kommuner ønsker at arbejde med målet om at styrke værestedernes rolle og potentiale i den samlede indsats for at få flere tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber på værestederne, kan man bruge de ni best practices på forskellige måder. Man kan

som værested og som kommune arbejde med de ni best practices i en samlet indsats, eller man kan arbejde enkeltvis med dem, der er særligt relevante.

Modellen kan således bruges som et strategisk udviklingsredskab til at afdække, hvad man som værested og kommune allerede gør, hvad man med fordel kan arbejde mere med, eller hvad man som værested og kommune har visioner om at ville arbejde med på sigt.

På de følgende sider uddybes de ni best practices opdelt i de tre kategorier.

DE NI BEST PRACTICES OPDELT I TRE KATEGORIER

Strategiske samarbejder om værestedernes rolle og potentiale

- Etablering af tværgående samarbejdsgruppe
- Ledelsesopbakning og forankring
- Fælles forståelse og vidensdeling om værestederne

Initiativer, der fremmer brugen af værestederne

- Synlighed og kommunikation
- Følgeskab og relationsarbejde
- Den gode velkomst

Fællesskabende aktiviteter på værestederne

- Trygge rammer uden barrierer
- Det fællesskabende tredje
- Aktiviteter på og udenfor værestedet

**Strategiske
samarbejder om
værestedernes rolle
og potentiale**

**Initiativer, der
fremmer brugen af
værestederne**

**Fællesskaber for
tidligere hjemløse**

**Fællesskabende
aktiviteter
på værestederne**

Strategiske samarbejder om værestedernes rolle og potentiale

Kendskabet til værestedernes rolle og potentiale i arbejdet med tidligere hjemløse kan de fleste steder blive bedre, end det er i dag. Derfor er det vigtigt at skabe synlighed, fælles retning og forståelse af værestedets rolle og potentiale. Samtidig er det vigtigt, at samarbejdet om indsatsen for tidligere hjemløse bliver forankret strategisk og praktisk på tværs af aktører.

Etablering af tværgående samarbejdsgruppe

Tværgående samarbejde fremmer vidensdeling, skaber fælles retning og styrker koordinering af indsatser. I arbejdet med tidligere hjemløse er mange aktører og instanser involveret, og det er derfor relevant at etablere faste, tværgående samarbejdsgrupper mellem relevante aktører. Det er med til at gøre værestedernes rolle og potentiale til en naturlig del af samarbejdet og indsatsen for tidligere hjemløse.

ANBEFALINGER

- Der kan med fordel etableres samarbejdsgrupper på henholdsvis medarbejder- og lederniveau.

Medarbejderniveau: Inddrag relevante kommunale aktører fra socialområdet, f.eks. væresteder, § 85-, § 85 a- og § 99-indsatser, rusmiddelcenter, myndighed og forsorgshjem. Der kan med fordel også inddrages eksterne aktører fra f.eks. boligsociale indsatser og civilsamfundsorganisationer.

Lederniveau: Inddrag relevante kommunale ledere fra socialområdet, f.eks. leder af væresteder, bostøttesteam, misbrugscenter, socialpsykiatrisk center, boligsocial indsats. Sammensætningen af samarbejdsgruppen afhænger af den enkelte kommunes organisering.

- Afhold regelmæssige møder i samarbejdsgruppen. Omfang og hyppighed af møder aftales indbyrdes. Det kan f.eks. være to til fire møder om året. Find inspiration til samarbejds-møder på Landsforeningen af Væresteders hjemmeside under menupunktet: **Metoder > Fællesskaber for tidligere hjemløse**

- Udpeg en tovholder for hvert møde, der skal stå for mødeindkaldelse, formulering af tydeligt formål med mødet, udsendelse af dagsorden og ledelse af mødet. Tovholderen skal ligeledes sikre opfølgning og fastsættelse af næste møde. Det anbefales, at en værestedsmedarbejder udpeges som tovholder for møderne, men dette kan tilpasses den enkelte kommune.

HVEM

Det er den kommunale leder for værestederne, der med fordel kan etablere og arbejde sammen med samarbejdsgruppen på medarbejderniveau og ligeledes tage initiativ til at samle kommunale ledere på socialområdet til en samarbejdsgruppe på lederniveau.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Det handler også om, at vi lærer hinanden bedre at kende, og at vi sidder sammen og har nogle processer sammen og fortæller om vores hverdag. Så får vi jo fokus på hinandens kompetencer, og hvad vi kan bruge hinanden til." – Værestedsmedarbejder

"Jo flere vi er, og jo bedre vi kan samarbejde, jo større gavn er det for de mennesker, vi gerne vil hjælpe." – Nøglemedarbejder

"Men det handler også om at få det op på ledelsesplan. At min leder får det ud til sine kollegaer. Altså at det bliver en prioritet, at vi samarbejder." – Værestedsmedarbejder

Ledelsesopbakning og forankring

Når samarbejdet om tidligere hjemløse skal styrkes og forankres strategisk, spiller opbakning fra ledelsesniveauet en afgørende rolle. Kommunale ledere skal gå forrest, prioritere det tværgående samarbejde og vise engagement. Det er med til at gøre det til en naturlig del af arbejdskulturen. Når ledelsen bakker op og tydeliggør formålet, skabes der både retning og motivation blandt medarbejdere og samarbejdspartnere.

ANBEFALINGER

- Sørg for at prioritere og forankre det tværgående samarbejde som en del af kommunens strategier indenfor socialområdet.
- Sørg for, at ledelsen aktivt kommunikerer betydningen af samarbejder og viser engagement gennem deltagelse, sparring og opfølgning.
- Etablér med fordel brobyggende funktioner mellem væresteder og kommunale indsatser, så der skabes naturlig kontakt og tættere samarbejde.

Dette kan f.eks. være i form af:

En værestedsmedarbejder, der arbejder halvtid som § 99-medarbejder eller § 85 a-medarbejder. Dette giver mulighed for en naturlig brobygning mellem værestedet og tidligere hjemløse.

En socialpædagogisk medarbejder i myndighed, der b.l.a. har til opgave at sikre brobygning mellem myndighed, forsorgshjem og værested. Når der i myndighed arbejdes med borgere i overgangen fra hjemløshed til bolig, kan medarbejderen være med til at sætte fokus på, at væresteder skal nævnes som relevant rum for netværksdannelse og som en mulig del af borgerens daglige aktiviteter. På den måde bliver værestedet synliggjort i myndighedsarbejdet.

HVEM

Kommunale ledere på socialområdet, f.eks. leder af væresteder, bostøttesteam, misbrugscenter, socialpsykiatrisk center og boligsocial indsats kan med fordel tage initiativ til at forankre det tværgående samarbejde og etablere de brobyggende funktioner.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Jeg tænker, at samarbejdet er noget, der skal prioriteres. Og ikke kun fra os herude på gulvet. Der skal også være nogle over mig, der prioriterer, at det skal jeg og vi bruge tid på."
– Værestedsmedarbejder

"Så det er også at lede op ad. Jeg har en opgave i at sikre, at man politisk ved, at vi har det her projekt. Og at cheferne (niveauerne over vedkommende) ved, at nu er vi i gang med noget, og hvad formålet er, og hvor skal vi hen med det. For at sikre, at vi også kan blive ved med det, hvis det skaber værdi." – Kommunal leder på socialområdet

Fælles forståelse og vidensdeling om værestederne

En fælles forståelse af værestedernes formål og funktion er afgørende for et godt tværgående samarbejde. Når alle aktører har samme billede af, hvad værestedet er og kan bidrage med, styrkes samarbejdet og muligheden for at skabe sammenhængende indsatser til gavn for den tidligere hjemløse. Samtidig kan en tydelig beskrivelse af værestedets formål og funktion være med til at bryde gamle narrativer og fordomme.

ANBEFALINGER

- Værestedets formål og funktion skal tydeligt defineres for at skabe en fælles forståelse for værestedernes rolle og potentiale i arbejdet med tidligere hjemløse og bryde med gamle narrativer.
- Udbred beskrivelsen af værestedets formål og funktion til samarbejdspartnere både internt og eksternt i kommunen. F.eks. til medarbejdere i § 85-, § 85 a- og § 99-indsatser, rusmiddelcenter, myndighed, forsorgshjem, boligsociale indsatser og civilsamfundsorganisationer.

HVEM

Lederen for de kommunale væresteder kan med fordel tage initiativ til at samle værestedsmedarbejdere og i samarbejde formulere værestedernes formål og funktion.

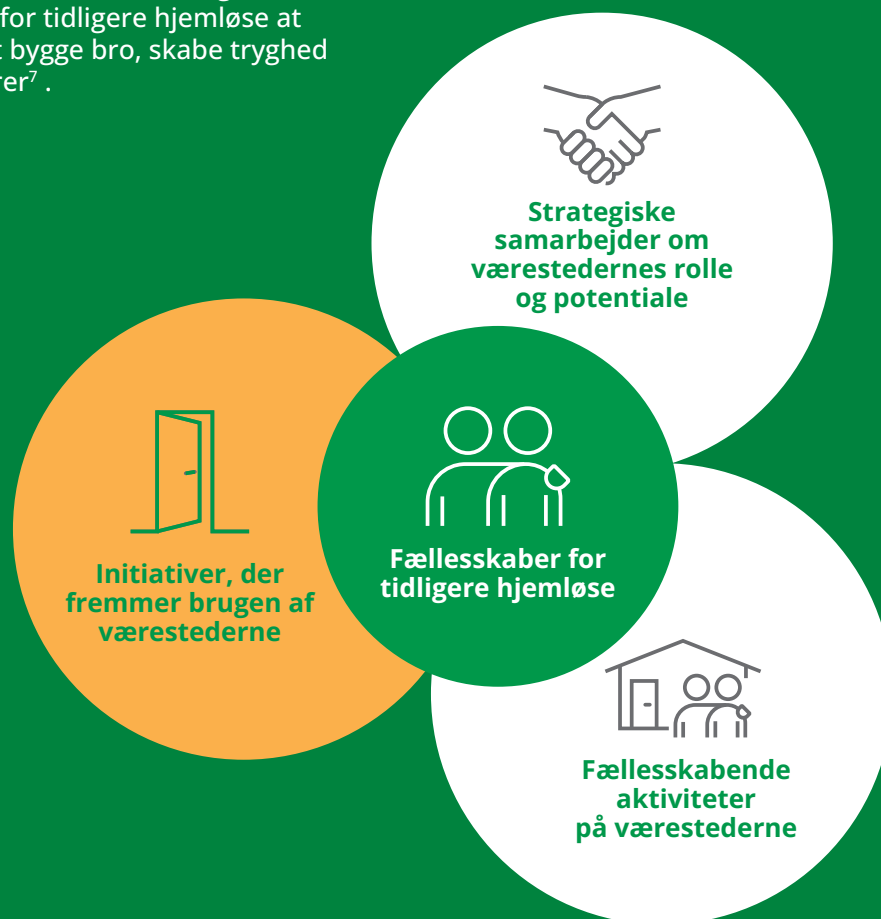
STEMMER FRA PRAKSIS

"Men der lever i den grad gamle narrativer om væresteder. Rigtig rigtig meget. Det tror jeg er rigtig svært at komme omkring eller komme udenom." – Værestedsmedarbejder

"Noget af det jeg oplever som ansat heroppe, det er at forestillingen om, hvad det her er for et sted, ikke stemmer overens med virkeligheden [...] Så vi er afhængige af, at der bliver talt anderledes om stedet ude i byen. At vi får sat en ny fortælling i gang om, hvad det her er for et værested." – Værestedsmedarbejder

Initiativer, der fremmer brugen af værestederne

Tidligere hjemløse oplever en række barrierer, der holder dem fra at deltage i fællesskabende aktiviteter på værestederne. Derfor er det relevant at gøre det lettere og mere attraktivt for tidligere hjemløse at bruge værestedet – ved at bygge bro, skabe tryghed og fjerne oplevede barrierer⁷.

⁷ Ibsen, J.T, Grønfeldt, S.T. & Rosenberg, A.W., 2024

Synlighed og kommunikation

For at flere borgere, herunder tidligere hjemløse, og samarbejdspartnere får kendskab til værestederne og deres tilbud, er det vigtigt, at værestederne gøres synlige og tilgængelige. Synlighed og kommunikation skal opnås gennem forskellige kanaler og til forskellige aktører, både internt og eksternt i kommunen, for at nå bredt ud.

ANBEFALINGER

- Udarbejd og del plakater for hver aktivitet, aktivitetsoversigter og gode historier fra værestederne via sociale medier som f.eks. LinkedIn eller Facebook og gennem sociale netværk. Find skabeloner til plakater på Landsforeningen af Væresteders hjemmeside under menupunktet: **Metoder > Fællesskaber for tidligere hjemløse**
- Afhold åbent hus-arrangementer eller markér Værestedernes dag.
- Gør værestederne synlige internt i kommunens indsatser. Det kan f.eks. være i form af kommunale nyhedsbreve eller brobyggende funktioner i kommunen, der formidler budskabet om værestedernes rolle og potentiale. Se også afsnittet "Ledelsesopbakning og forankring".

HVEM

Kommunale ledere og værestedsmedarbejdere har et fælles ansvar for at synliggøre værestedet og sikre, at tilbuddene bliver formidlet bredt ud. Kommunale ledere kan være ansvarlig for at dele gode historier i deres netværk og på LinkedIn, så værestedet synliggøres på et strategisk og ledelsesmæssigt niveau. Værestedsmedarbejdere kan have ansvar for at udarbejde og dele plakater, aktivitetsoversigter og gode historier i deres netværk og på Facebook og andre lokale kanaler, for at nå ud til borgere og civilsamfundet. Endeligt kan værestedsbrugere med fordel bidrage til planlægning og afholdelse af åbent hus-arrangementer og Værestedernes dag.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Jeg har i hvert fald haft en oplevelse af, at der er nogle borgere, der går og gemmer sig lidt måske. Altså som ikke nødvendigvis ville kende til os, hvis ikke det var fordi, de havde fået det fortalt af én af de personer, de er i kontakt med i forbindelse med f.eks. rusmiddelcenteret. Der er jo mange, der kommer derop, der ikke aner vi eksisterer. Eller som måske tænker, at vi ikke er et tilbud for dem, fordi de simpelthen ikke ved nok om os." – Værestedsmedarbejder

Følgeskab og relationsarbejde

Tidligere hjemløse har brug for støtte til at tage det første skridt ind i et fællesskab, da det kan være svært⁸.

Det kan kræve, at borgeren bliver fulgt til værestedet af én, der er tæt knyttet til borgeren, f.eks. medarbejdere fra § 85-, § 85 a- og § 99-indsatser. Dette kan være relevant, både når det gælder deltagelse i aktiviteter og ved introduktion til den almindelige hverdag på værestedet. For nogle kan det tage tid, før man føler sig tryk ved at komme på et værested alene. Derfor er det også individuelt hvor meget følgeskab, der er behov for. Følgeskab til tidligere hjemløse er ikke kun praktisk støtte, men en relationel handling, der bygger bro til nye fællesskaber og aktiviteter på et værested.

ANBEFALINGER

- Sørg for ledelsesforankring, så følgeskab bliver højt prioriteret og en naturlig, fast del af, f.eks. § 85-, § 85 a- og § 99-medarbejdernes arbejde med tidligere hjemløse.
- Indtænk følgeskab til værestedets fællesskaber og aktiviteter, når der i myndighed arbejdes med borgere i overgangen fra hjemløshed til bolig.
- Tilpas omfang af følgeskab, afhængigt af borgerens tryghed og behov.

HVEM

Det er en lederopgave at sørge for ledelsesforankring, så følgeskab bliver en fast del af, f.eks. §85-, § 85 a- og §99-medarbejdernes arbejdsopgave i arbejdet med tidligere hjemløse. Det er disse medarbejders opgave at tilpasse følgeskabets omfang i samarbejde med borgeren.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Der skal mere følgeskab på. Jeg oplever, at der er borgere, der gerne vil. Men formår det ikke. De har brug for, at der er én, der følger med." – Nøglemedarbejder

"Det er det med følgeskab. Det er det første step in. Vi har alle sammen prøvet det der med at skulle prøve noget nyt. Træde ind i et nyt lokale, hvor man ikke kendte nogle [...] Jeg tror, der er mange der ikke når herop." – Værestedsmedarbejder

⁸ Kaltoft, C., Korff, U., Olsen, S. S. & Svendsen, S., 2009

Den gode velkomst

Når nye brugere bliver mødt af ligesindede og får en god og varm velkomst på værestederne, skabes der en lettere og tryggere vej til fællesskabet.

På værestederne er brugerne generelt gode til at tage imod nye, og ofte påtager enkelte sig spontant rollen som "velkomstpersion". For at sikre, at disse får den rette støtte, skal rollen dog være tydeligt defineret og rammesat, så den nødvendige vejledning og supervision tilbydes fra medarbejderne.

Roller kan tilpasses det enkelte værested f.eks. kan brugeren tage imod nye, vise rundt, deltage i præsentationer ude af huset eller hjælpe med at facilitere aktiviteter. At give en værestedsbruger denne rolle, kan skabe både ansvarsfølelse og mulighed for personlig udvikling.

ANBEFALINGER

- Engager værestedsbrugere, der har lyst og ressourcer til at være med til at bidrage til, at nye bliver taget godt imod.
- Sørg for tydeligt at definere og rammesætte værestedsbrugerens rolle og opgave omkring den gode velkomst.
- Giv løbende støtte og supervision til værestedsbrugere, der har en rolle eller opgave på værestedet.

HVEM

Det er værestedsmedarbejderens opgave at engagere og klæde værestedsbrugeren på til den givne rolle på værestedet, så nye brugere bliver taget godt imod og får en lettere vej ind i fællesskabet. Værestedsmedarbejderen skal samtidig sikre løbende støtte og supervision, så brugeren ikke står alene med opgaven.

STEMMER FRA PRAKSIS

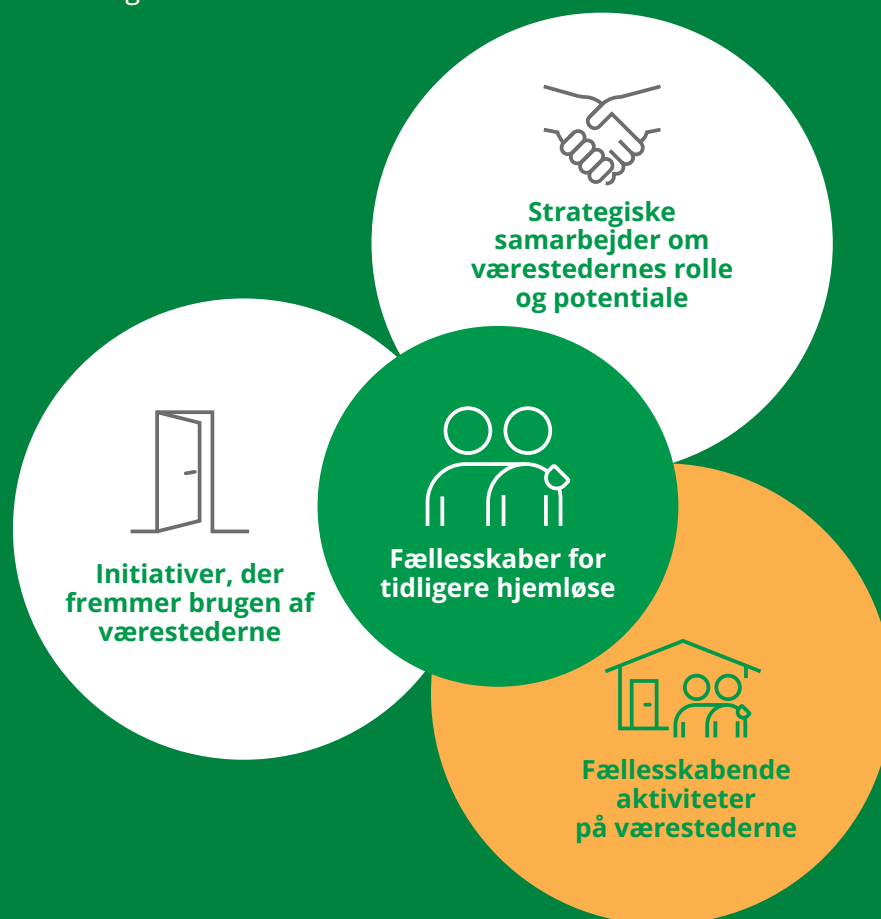
"Da jeg kom ind til noget nyt, var det tomt og blankt for mig, og der havde jeg lyst til at vende om og gå ud igen [...] Det gode er, når der så er en der popper op og siger god dag og velkommen, værsgo og hvor er du fra." – Buddy

"Jeg har snakket med andre brugere i forhold til, hvordan man tager imod folk, og det synes jeg de har lyttet efter. Jeg fik en kanon god modtagelse, og det synes jeg også andre de skal have." – Buddy

"Det er ikke kun godt for andre, at jeg er buddy. Det er også godt for mig selv, da jeg bliver mere aktiveret [...] Så det er begge veje, det bliver påvirket." – Buddy

Fællesskabende aktiviteter på værestederne

For at få flere tidligere hjemløse med i stærke, lokale fællesskaber på værestederne, er det afgørende med meningsfulde aktiviteter, hvor deltagerne mødes om noget fælles tredje.

Trygge rammer uden barrierer

Aktiviteter skal være lette at deltage i – både praktisk og mentalt. Forudsigelighed, genkendelighed og muligheden for at tilpasse aktiviteterne gør det nemmere for især nye brugere at deltage i aktiviteter. Et trygt rum og trygge relationer bidrager ligeledes til, at nye brugere får lysten til at deltage. Det tager tid at opbygge dette, men kan opnås ved at møde brugeren med anerkendelse, fordomsfrihed og åbenhed.

ANBEFALINGER

- Sørg for at økonomi, transport og tidsramme er overskuelige, og at aktiviteterne kan tilpasses den enkeltes fysiske formåen.
- Skab et trygt og genkendeligt rum, hvor der er fleksibilitet og rummelighed, så deltagerne kan deltage på egne præmisser uden krav om involvering.

HVEM

Det er værestedsmedarbejderen, der har til ansvar at planlægge og facilitere aktiviteterne tilpasset målgruppen og med fokus på tryghed, fleksibilitet og overskuelighed. Det er den kommunale leder, som har mulighed for at understøtte aktiviteterne med økonomiske midler. Samtidig er der mange muligheder for at søge fonde og puljer om midler til konkrete aktiviteter.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Det er tryghed, der afgør om folk kommer. Hvis man ikke føler sig tryk ved at komme her, så kommer man ikke." – Tidligere hjemløs

"Det her med at der er noget, der gentager sig. Noget forudsigelighed. Hvis man har været med én gang, så vil der være noget, der ringer en klokke næste gang." – Værestedsmedarbejder

"Altså fisketur er rigtig godt. Jeg tror, det er fordi, det er ude i frisk luft og man kan gå lidt over på den anden side. Man kan bedre regulere sin sociale formåen, når man er ude i frisk luft og med sin fiskestang." – Værestedsmedarbejder

Det fællesskabende tredje

Aktiviteter på væresteder har til formål at skabe fællesskaber og relationer mellem brugerne. For at fremme deltagelse kan det være en fordel, at værestedsmedarbejderen faciliterer aktiviteten og tager udgangspunkt i et fælles tredje, hvor deltagerne mødes på lige fod.

Det vigtigste for aktiviteterne er, at de opleves som fællesskabende, relevante og interessante for den enkelte.

Aktiviteterne kan med fordel relatere sig til lokale forhold og muligheder, herunder inddragelse af lokale ressourcer.

ANBEFALINGER

- Etablér aktiviteter, der skaber fællesskab og tager udgangspunkt i et fælles tredje.
- Variér mellem små, hverdagslige aktiviteter og større arrangementer, så det samlede tilbud rammer bredt og alle kan deltage.
- Tilpas aktiviteterne til lokale forhold og skab muligheder for samarbejde med lokalsamfundet.

HVEM

Værestedsmedarbejderen har ansvaret for at facilitere fællesskabende aktiviteter og sikre, at de er tilpasset deltagergruppen. Samtidig skal værestedsmedarbejderen vurdere behov og muligheder for at inddrage lokale samarbejdspartnere, hvis der er brug for midler eller støtte fra lokalsamfundet til at lave aktiviteter med bl.a. mad eller andre bidrag.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Altså fisketuren synes jeg var en succes, fordi der kom nogle med, som jeg ikke havde set før, og som jeg også fik snakket med. Og der kom nogle med, som jeg ikke har snakket med før, men som jeg begyndte at snakke en del med. Som jeg også har fået knyttet bånd til nu. Så når vi mødes ude i byen, så hilser vi på hinanden og smiler." – Tidligere hjemløs

"Det er en følelse af at være med til noget, og at man ikke bare sidder alene. At være en del af et sammenhold." – Tidligere hjemløs

"Jeg synes faktisk minigolf, var skideskægt. Alle kan slå til sådan en minigolf kugle. Det er jo en sport, hvor alle kan være med, om man er god eller dårlig. Det handler jo bare om at være med om et fælles tredje." – Værestedsmedarbejder

Aktiviteter på og udenfor værestedet

Når der på værestedet laves fællesskabende aktiviteter, er der fordele ved både at afholde aktiviteter på værestedet og uden for værestedet – også når man arbejder med tidligere hjemløse.

På værestedet skabes et genkendeligt, trygt miljø med faste rutiner, der understøtter overskuelighed og stabilitet. Aktiviteter uden for værestedet kan tiltrække nye deltagere, give mulighed for at mødes på neutral grund, åbne for nye sociale relationer og muligvis skabe kontakt til lokalsamfundet. En kombination af begge typer aktiviteter kan styrke deltagernes trivsel og tilknytning til fællesskabet.

ANBEFALINGER

- Tilbyd aktiviteter på værestedet. Det kunne f.eks. være brætspil, bob, bordcurling, bålhygge, havespil, håndarbejde eller fællesspisning.
- Tilbyd aktiviteter uden for værestedet. Det kunne f.eks. være fisketur, byvandring, minigolf eller udforskning af lokale seværdigheder.

HVEM

Det er værestedsmedarbejderne, der planlægger og faciliterer aktiviteterne. Gerne i samarbejde med værestedsbrugere og relevante aktører f.eks. fra lokalområdet.

STEMMER FRA PRAKSIS

"Bingo, det er noget, de fleste kender. Det er noget, de synes er fedt. Der er også noget konkurrence i det, og der er noget på spil, der er nogle præmier. Vi kan være mange om det. Og det er også noget de kender."
– Værestedsmedarbejder

"Jeg var virkelig overrasket over fisketuren. Det var en kæmpe succes. Vejret var forfærdeligt, der var høj bølgegang. Men det gjorde bare noget, at der var man på neutral grund. Der var nogle, der havde en erfaring på området, og de brugte mere tid på at hjælpe de andre end på at fiske selv."
– Værestedsmedarbejder

"Det at man mødes ude i samfundet et eller andet sted, det er måske mere neutralt for alle." – Værestedsmedarbejder

Afrunding

Tidligere hjemløse har stor gavn af at indgå i meningsfulde fællesskaber, der kan forebygge tilbagefald til hjemløshed og styrke trivslen. Sådanne fællesskaber findes på værestederne, hvor der er plads til forskellighed, og hvor hver enkelt bliver mødt som det menneske, det er.

På værestederne ses det dagligt, hvordan fællesskaberne gør en forskel. Projekt "*Fællesskaber for tidligere hjemløse*" har tydeliggjort potentialet og samlet værdifulde erfaringer til ni best practices.

Vi håber, at mange vil tage de ni best practices til sig og lade sig inspirere rundt om på landets væresteder og i landets kommuner. Vi er overbeviste om, at det vil styrke kommunernes hjemløseindsats og bidrage til en bedre hverdag for tidligere hjemløse.

Litteraturliste

Benjaminsen, L. (2024). Hjemløshed i Danmark 2024: National kortlægning. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København. Lokaliseret d. 11/11 2025 fra: https://www.sm.dk/Media/638611219202907618/302630_Hjemlshed_i_Danmark_2024_-_National_kortl_gning_pdf-ua.pdf

Brus, C., Linder, C. & Jensen, M.Ø. (2024). Værestederne: En kortlægning af væresteders rammer og vilkår. Landsforening af Væresteder, Fredericia. Lokaliseret d. 11/11 2025 fra: https://www.vaeresteder.dk/media/5kbf10pd/vaerestedernes_ramme_2024_web.pdf

Ibsen, J.T., Grønfeldt, S.T. & Rosenberg, A.W. (2024). Fra bolig til hjem: Teorier og praksiserfaringer om hjemlighed, hjemfølelse og meningsfulde fællesskaber efter hjemløshed. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København.

Kaltoft, C., Korff, U., Olsen, S. S. & Svendsen, S. (2009). De små skridts metode: Et stort skridt i den sociale indsats. Landsforeningen af Væresteder, Fredericia.

Landsforeningen af Væresteder, LVS. & Public Futures, PB. (2025). Årsrapport for udsatteområdet: Resultater af holdningsundersøgelsen 2025, Fredericia.

Social- og Boligstyrelsen, (2020). Nationale retningslinjer for indsatsen mod hjemløshed. Viden til gavn, Odense.

House
angp

Landsforeningen af Væresteder
Karetmagervej 11, 1.
7000 Fredericia